

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
Національний лісотехнічний університет України

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. ректора НЛТУ України

В.С. Загорський

Наказ від 24 березня 2021 року № 67

ПРОГРАМА

**ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ БАКАЛАВРІВ І ДОДАТКОВОГО
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ДРУГОГО
(МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ
ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Спеціальність «Менеджмент»

ОП: «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»

Львів-2021

**Схвалила Приймальна комісія НЛТУ України
23 березня 2021 року, протокол № 3**

ЗМІСТ

1. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.....	2
2. ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН	3
2.1. ЕКОНОМІКА І ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВА.....	3
2.2. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА	8
2.3. МЕНЕДЖМЕНТ	12
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ	16

1. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Програма фахового вступного випробування і додаткового вступного випробування для вступників, що вступають на основі першого рівня вищої освіти здобутого за іншою спеціальністю, містить питання з обов'язкових компонентів загальної та професійної підготовки, які випускники слухали під час навчання для здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Додаткове вступне випробування проводиться у вигляді фахового випробування з обов'язкових компонентів загальної та професійної підготовки спеціальності «Менеджмент" у формі тестування. Тестове завдання складається з 10 питань першого рівня складності. Кожне питання оцінюється трьома балами. Абитурієнт вважається допущеним до основного фахового вступного випробування, якщо отримав не менше 50% балів. Тривалість тестування – 0,5 год.

Фахове вступне випробування проводиться у формі тестування. Тестове завдання складається з 30 питань трьох рівнів складності (по 10 питань кожного рівня), які оцінюються за 100-бальною шкалою. Кожне питання першого рівня оцінюється 2,5 балами, другого – 3,5 балами, третього – 4 балами. Із запропонованих відповідей на кожне питання необхідно вибрати номер правильної відповіді і внести її у талон відповідей. Тривалість тестування – 1,5 години.

Вступник вважається допущеним до конкурсу, якщо отримав позитивну оцінку, а саме – не нижче 124 бали за шкалою оцінювання від 100 до 200 балів.

Включені до програми теми відповідають освітньо-професійній програмі та враховують особливості підготовки бакалаврів. Рекомендовані літературні джерела охоплюють основний матеріал, який необхідно знати при вступі.

2. ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

2.1. ЕКОНОМІКА І ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання

Підприємство як статутний суб'єкт господарювання. Напрями його діяльності та права у галузі планування, управління ресурсами, розпорядження доходами і прибутками. Місія і загальні цілі підприємства. Головні напрями діяльності. Підприємство як об'єкт купівлі-продажу. Вартість майна та вартість підприємства, методи їх визначення.

Елементи зовнішнього середовища функціонування підприємства. Природні та екологічні умови функціонування підприємства.

Економічні та екологічні обмеження створення та діяльності підприємства. Організаційно-економічні умови функціонування підприємства. Поняття економічного суверенітету, самоокупності, рентабельності, самофінансування.

Механізм державного регулювання діяльності підприємства. Пряме державне регулювання діяльності підприємства та його механізм. Економічне регулювання та його важелі. Класифікація підприємств. Види та характеристика організаційно-правових форм господарювання підприємств.

Тема 2. Галузева структура та форми організації підприємств

Галузева структура промисловості. Структура лісової та деревообробної галузей. Міжгалузевий баланс. Концентрація та спеціалізація виробництв. Кооперування лісових, деревообробних та меблевих підприємств. Структура лісових та деревообробних підприємств. Типи виробництва

Тема 3. Виробнича потужність підприємства

Поняття “виробнича потужність галузевих підприємства”, “виробнича потужність структурних підрозділів, окремих ланок виробництва, основного виду обладнання галузевих підприємств”. Інформаційна база та послідовність розрахунку виробничої потужності підприємства. Фонд часу роботи обладнання, методика визначення корисного часу роботи обладнання.

Системи та методи визначення потужності підприємства. Специфіка розрахунку виробничої потужності у різних галузях економіки.

Динамічні показники виробничої потужності: вхідна, вихідна, середньорічна виробнича потужність. Баланс виробничої потужності підприємства. Взаємозв'язок виробничої потужності та пропускної спроможності підприємства.

Тема 4. Планування виробничої діяльності підприємства

Основні принципи та методи планування. Органи планування та їх функції. Види планів та система показників. Порядок розробки та затвердження планів. Зміст, завдання та місце виробничої програми в системі господарських планів підприємства. Основні розділи виробничої програми. Класифікація видів

продукції підприємства за ступенем готовності, характером об'єкта виробництва, особливостями використання, напрямками збуту.

Методи вимірювання та показники обсягу діяльності підприємства, їх специфіка по галузях господарювання. Показники виробничої програми: товарна, валова, чиста, умовно-чиста, нормативно-чиста, реалізована продукція. Поняття внутрішньозаводського та валового обороту. Взаємозв'язок між показниками, методика розрахунку, характер використання.

Умови оптимізації обсягів випуску продукції у конкурентному середовищі на еколого-економічних засадах. Методичні підходи до оптимізації виробництва у середовищі, критерії оптимізації. Методи і показники оптимального визначення варіантів виробничої програми.

Фактори, що визначають обсяг виробництва продукції, та їх врахування при формуванні виробничої програми. Системи та методи планування виробничої програми підприємства. Основні фази процесу планування. Методи планування, визначення необхідного та можливого обсягів виробничої програми підприємства. Управління обсягами реалізації продукції підприємства, залишками готової продукції. Оперативне виробниче планування обсягів, ритмічності виробництва та реалізації продукції.

Тема 5. Основні засоби підприємства

Засоби виробництва: їх економічний зміст, характеристика складу. Засоби праці як фактор виробництва та капіталу, взаємозв'язок між ними. Особливості формування засобів праці в умовах ринкової економіки.

Фізичний та моральний знос основних засобів. Причини морального зносу та їх характеристика. Економічна природа амортизації основних фондів. Види амортизації, їх характеристика та призначення у відтворювальному процесі. Показники, що характеризують стан та рух основних засобів. Методи розрахунку середньорічної вартості основних засобів, коефіцієнти оновлення та вибуття, здатності основних засобів.

Ефективність використання основних засобів: поняття та критерії оцінки. Показники, що характеризують використання основних засобів, їх зміст та методика розрахунку. Аналіз ефективності використання основних засобів. Фактори, що обумовлюють рівень ефективності використання основних засобів га шляхи її підвищення.

Відтворення основних засобів підприємства, умови та форми здійснення. Поняття капітальних вкладень та капітальною будівництва. Нове будівництво, капітальний ремонт, реконструкція та технічне переобладнання підприємства, модернізація обладнання як форми відтворення основних засобів.

Тема 6. Оборотні кошти підприємства

Поняття оборотних коштів. Фонди обігу та оборотні фонди. Склад і структура оборотних коштів. Класифікація оборотних коштів. Оборотність оборотних коштів. Задачі нормування оборотних коштів. Етапи нормування оборотних коштів. Ефективність використання оборотних коштів підприємством

Тема 7. Трудові ресурси та організація оплати праці

Трудові ресурси підприємства та їх характеристика за кваліфікаційними ознаками. Принципи формування трудових ресурсів в умовах ринкової економіки. Основні завдання управління трудовими ресурсами на підприємстві. Фактори, що впливають на формування трудових ресурсів. Чисельність працівників та її планування. Продуктивність праці робітників: поняття та методи оцінки. Фактори, що впливають на продуктивність праці та їх класифікація. Основні напрями підвищення продуктивності праці, та ефективності трудових ресурсів підприємства. Методи нормування витрат праці на підприємстві.

Форми мотивації праці робітників. Системи оплати праці та їх характеристика. Тарифна система, її зміст, призначення та використання на підприємстві. Мінімальна заробітна плата і фактори, що її визначають. Державне регулювання мінімальної заробітної плати та її вплив на рівень ставок та окладів окремих робітників. Тарифна система, її зміст та умови використання. Поняття «гнучкого тарифу». Сутність контрактної форми оплати праці. Спеціальні контрактні форми оплати праці. Соціальні виплати та пільги як стимулюючий фактор продуктивності.

Тема 8. Матеріально-технічне забезпечення підприємства

Суть та завдання матеріально-технічного забезпечення підприємства. Склад матеріальних ресурсів і їх характеристика. Зміст плану матеріально-технічного забезпечення. Збалансування розміру потреби в ресурсах і джерел її забезпечення. Планування матеріально-технічного забезпечення, його взаємозв'язок з фінансовими можливостями і стратегією сталого розвитку підприємства.

Планування потреби підприємства в матеріальних ресурсах за елементами: основні матеріали, допоміжні матеріали, комплектуючі, паливо і електроенергія, інструменти, тара та інше.

Норми витрат як основа визначення потреби підприємства в матеріальних ресурсах. Види норм і їх характеристика. Методи розробки норм витрат.

Запаси матеріально-сировинних ресурсів підприємства, їх необхідність та призначення. Класифікація виробничих запасів. Показники, що характеризують виробничі запаси, та методика їх розрахунку. Нормування виробничих запасів як важливий етап управління ними. Методи нормування виробничих запасів (сировини та матеріалів, інвентарю та швидкозношуваних предметів праці, інструменту, комплектуючих та ін.). Планування потреби підприємства у виробничих запасах. Форми та методи оперативного управління виробничими запасами. Системи та методи внутрішнього контролю за запасами матеріально-сировинних ресурсів.

Тема 9. Поточні витрати підприємства та собівартість продукції

Сутність понять “витрати”, “поточні витрати підприємства”, “собівартість продукції, послуг та робіт”. Взаємозв'язок та взаємообумовленість ресурсів і поточних витрат підприємства.

Показники собівартості продукції та порядок їх обчислення. Фактори, що впливають на формування поточних витрат підприємства, собівартість продукції

та послуг, шляхи їх економії на підприємстві. Поняття та призначення центрів відповідальності за розмір витрат.

Собівартість окремих видів продукції. Вибір калькуляційних одиниць. Калькулювання повних витрат на виробництво продукції та послуг. Методи калькулювання собівартості. Нормативна калькуляція як метод визначення планової собівартості продукції (послуг, робіт тощо). Порядок віднесення витрат на собівартість окремих видів продукції. Розрахунок планової калькуляції. Особливості калькулювання продукції на підприємствах окремих галузей.

Кошторис витрат виробництва – поняття, склад. Послідовність розрахунку витрат виробництва. Собівартість товарної продукції. Методика складання зведеного кошторису витрат виробництва.

Методи планування поточних витрат підприємства. Розрахунок витрат за техніко-економічними факторами. Виявлення резервів оптимізації поточних витрат підприємства.

Тема 10. Ціноутворення та цінова політика підприємства

Види цін. Види і характеристика цінових стратегій. Ціноутворюючі фактори. Задачі ціноутворення. Методи визначення ціни на продукцію підприємства. Етапи розрахунку вихідних цін на товари. Послідовність формування цін. Врахування екологічних факторів при ціноутворенні.

Тема 11. Фінансові результати діяльності підприємства

Сутність доходів підприємства, їх призначення, склад та джерела утворення. Механізм утворення доходів від звичайної діяльності, доходів від надзвичайних подій

Доходи від операційної діяльності підприємства. Фактори, що впливають на доходи від операційної діяльності. Вплив обсягів виробництва, асортиментної та цінової політики підприємства на утворення доходів від операційної діяльності. Особливості формування доходів від операційної діяльності в окремих галузях господарювання.

Доходи від фінансової та інвестиційної діяльності підприємств. Доходи від участі в капіталі, доходи від участі у спільних підприємствах та ін. Доходи від фінансових інвестицій : дивіденди, проценти по цінних паперах, доходи від надання комерційного кредиту, відсотки від розміщення тимчасово вільних коштів на депозитних вкладах. Інші доходи від звичайної діяльності підприємства.

Місце доходів у системі показників, що характеризують стан та розвиток підприємства. Чинники, що визначають розмір доходів різних галузей економіки. Резерви підвищення доходів.

Сутність та функції прибутку, його значення в діяльності підприємства, джерела утворення.

Види та класифікація прибутку. Механізм утворення валового прибутку, фінансових результатів від операційної діяльності, фінансових результатів від фінансової та інвестиційної діяльності, фінансових результатів від звичайної діяльності до оподаткування, чистого прибутку.

Показники прибутку та рентабельності, фактори, що впливають на рентабельність діяльності підприємства.

Тема 12. Науково-технічний прогрес та інтенсифікація виробництва

Науково-технічний прогрес (НТП) як основа розвитку, інтенсифікації виробництва та раціонального використання природних ресурсів. Основні напрями науково-технічного прогресу. Автоматизація та механізація виробництва, показники оцінки їх рівня.

Тема 13. Фінанси підприємства

Основні форми фінансової звітності підприємства, їх суть і призначення. Суть та цілі балансу підприємства. Зміст статей балансу.

Оцінка фінансового стану підприємства. Показники ліквідності та платоспроможності підприємства (коефіцієнти ліквідності та маневреності). Показники ділової активності. Показники фінансової стійкості. Показники рентабельності, фактори, що впливають на рентабельність діяльності підприємства.

Тема 14. Ефективність та конкурентоспроможність підприємства

Поняття ефективності діяльності підприємства. Показники та критерії ефективності. Еколого-економічна ефективність діяльності. Вимоги до формування показників ефективності. Система показників ефективності. Основні та допоміжні показники ефективності. Еколого-економічна ефективність діяльності підприємства

Поняття конкурентоспроможності підприємства та продукції, їх взаємозв'язок та взаємообумовленість. Показники та критерії оцінки конкурентоспроможності підприємства за напрями його діяльності: виробничої, організаційно-управлінської, кадрової. Методи узагальнюючої оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства

Часткові показники конкурентоспроможності та їх характеристика.

Тема 15. Економічна безпека виробничо-торговельного підприємства

Структурні елементи системи безпеки підприємства. Функції безпеки підприємства. Класифікація загроз комерційній діяльності підприємства

Система безпеки підприємства. Принципи побудови системи безпеки підприємства. Стратегії безпеки підприємства. Суть поняття економічна безпека підприємства.

Функціональні складові економічної безпеки підприємства. Внутрішні фактори впливу на економічну безпеку підприємства. Зовнішні фактори впливу на економічну безпеку підприємства. Оцінка економічної безпеки

2.2. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Зовнішньоекономічна діяльність. Предмет, метод, зміст та завдання курсу

Сучасна схема товарообміну на світових ринках. Розвиток світової зовнішньої торгівлі. Участь різних країн у міжнародних економічних зв'язках. Зовнішньоекономічна політика країн в умовах ринкової економіки. Участь України у світовій торгівлі. Лібералізація зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Принципи здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Поняття об'єктів та суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Основи державного управління зовнішньоекономічною діяльністю в Україні. Функції Верховної Ради, Кабінету Міністрів, міністерств фінансів, економіки, Національного Банку України щодо управління зовнішньоекономічною діяльністю. Управління зовнішньоекономічною діяльністю в областях України. Торгові представництва за кордоном. Зовнішньоторговельні об'єднання, фірми, асоціації тощо, умови діяльності на сучасному етапі.

Місце дисципліни в системі загальноосвітніх і професійно орієнтованих дисциплін. Актуальність та практична спрямованість курсу, його структура і послідовність.

Тема 2. Стан і головні напрямки розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Зовнішньоекономічна політика держави при формуванні ринкової моделі господарювання. Концепція зовнішньоекономічної політики України. Характеристика основних показників зовнішньоекономічної діяльності країни. Обсяг та динаміка зовнішнього товарообігу України. Торговельний баланс, сальдо торговельного балансу, причини, які цьому сприяли. Структура експорту та імпорту. Характеристика зовнішньоекономічних зв'язків з окремими країнами, групами країн. Ефективність стану зовнішньоекономічних зв'язків у цілому. Розвиток нових форм зовнішньоекономічних зв'язків в Україні.

Тема 3. Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Характеристика системи регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Нормативно-правові акти України щодо зовнішньоекономічної діяльності. Право на здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

Основи регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Державне регулювання. Характеристика недержавних органів регулювання зовнішньоекономічної діяльності: торгово-промислові палати, фондові та валютні біржі та подібне. Економічні інструменти регулювання зовнішньоекономічної діяльності: податки, збори. Характеристика механізму формування валютних фондів підприємств. Характеристика адміністративних методів регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Реєстрація суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Реєстрація зовнішніх контрактів. Оперативне регулювання. Нетарифні методи регулювання, їх класифікація і характеристика. Механізм реалізації квот

і ліцензій при здійсненні експорту та імпорту товарів. Система ліцензування і квотування. Антидемпінгове та компенсаційне мито. Інформаційне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 4. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Основні напрями митної політики України. Характеристика органів державного регулювання митної справи, їх структура. Організація системи митного контролю. Форми здійснення митного контролю. Порядок митного оформлення товарів. Єдиний митний тариф. Види і ставки мита, обмеження щодо експортно-імпортних і транспортних операцій.

Митні документи та специфіка їх оформлення. Декларування товарів, форми декларування, процедура декларування. Поняття вантажної митної декларації. Поняття митної вартості. Механізм нарахування та види митних платежів. Митні збори, нарахування акцизного збору та ПДВ.

Тема 5. Форми виходу підприємств на зовнішні ринки

Класифікація і характеристика різноманітних форм виходу на зовнішні ринки. Умови існування. Критерії вибору форм виходу підприємств на зовнішні ринки. Вивчення і аналіз умов ринку. Дослідження потенційних можливостей фірми.

Пошук партнерів при здійсненні безпосередніх експортно-імпортних операцій. Способи встановлення контактів з потенційним партнером. Тактика і стратегія проведення переговорів. Укладання угод з ініціативи продавця. Укладання угод з ініціативи покупця. Поняття оферти, її види. Акцепт. Комерційні документи, запит і замовлення, процедура їх використання.

Тема 6. Зустрічна торгівля, її види

Класифікація угод зустрічної торгівлі. Операції натурального обміну (бартер). Операції, які передбачають участь продавця в реалізації товарів, запропонованих покупцем. Комерційна компенсація, зустрічні закупівлі, авансові закупівлі, угоди типу “світч”, угоди типу “офсет”, рамочні угоди, угоди позитивної зустрічної торгівлі, угоди щодо зворотного експорту, програми пов’язання імпорту та експорту і обов’язки, які передбачають участь інвестора в експорті товарів країни-імпортера.

Операції в рамках промислового співробітництва. Співробітництво на комерційній основі, виробнича кооперація, операції з давальницькою сировиною. Розповсюдження операцій зустрічної торгівлі в Україні. Регулювання щодо їх здійснення на території.

Тема 7. Посередницькі та орендні операції на зовнішніх ринках

Характеристика та класифікація посередників за обсягом повноважень і за місцем, що вони посідають на зовнішніх ринках. Агенти, представники, брокери, маклери. Угоди комісії, їх особливості. Угоди чистої комісії. Угоди консигнації, особливості і можливості здійснення. Способи консигнації. Торгові агенти, агенти повірені: обов’язки, особливості, регулювання. Дистриб’ютори, дилери,

їх місце на ринку. Прості агенти, агенти з правом «першої руки», монопольні (ексклюзивні) агенти. Регулювання посередницьких операцій в Україні.

Оренда машин і устаткування. Класифікація, характеристика та особливості виконання лізингових операцій. Закордонний досвід щодо здійснення лізингових операцій. Практика лізингу в Україні Правове регулювання лізингових відносин.

Тема 8. Організацій і техніка підготовки, укладання та виконання зовнішньоекономічних контрактів

Суть і мета договірних відносин між підприємствами на зовнішньому ринку. Права і обов'язки сторін. Регулювання укладання міжнародних договорів купівлі-продажу. Конвенція ООН щодо договорів міжнародної купівлі-продажу товарів.

Етапи здійснення експортно-імпортової угоди. Види контрактів та їх класифікація. Форми, умови, порядок укладання контрактів Способи встановлення взаємовідносин між потенційними покупцями та продавцями товару.

Тема 9. Структура і зміст міжнародних контрактів купівлі-продажу

Типові контракти в міжнародній торгівлі. Торгові звичаї та їх значення. Можливий набір умов (розділів) контракту. Умови контракту: обов'язкові та додаткові. Зміст і характеристика основних умов контракту. Преамбула.

Предмет контракту. Кількість та якість товару в контракті Базисні умови поставки. Транспортні умови. Термін і дата постачання. Пакування і маркування. Гарантії на технічне обслуговування. Порядок приймання товару. Рекламация і санкції. Арбітраж. Форс-мажорні обставини. Інші умови. Термін поставки, вимоги до нього. Етапи виконання експортно-імпортного контракту.

Базисна умова поставки товарів. Суть та еволюція умов "Інкотермс". Характеристика основних груп: E, F, C, D. Поділ базисних умов в залежності від виду транспорту.

Тема 10. Ціна товару в міжнародних контрактах купівлі-продажу

Особливості цінової політики на зовнішньому ринку. Цілі визначення цін в міжнародних контрактах. Методи встановлення зовнішньоекономічних цін. Рівень ціни, базис ціни. Спосіб фіксації ціни. Тверда ціна, ковзна ціна, ціна з наступною фіксацією. Суть контрактної ціни. Визначення конкурентної ціни. Порядок розрахунків ціни за конкурентними листами. Поняття індикативних цін.

Тема 11. Валютні та фінансові умови зовнішньоекономічних контрактів

Валютні умови контракту. Валюта ціни і валюта платежу. Курс перерахунку валюти ціни у валюту платежу. Валютні ризики, умови їх виникнення. Можливості запобігання та страхування валютних ризиків. Валютні обмовки, їх види. Банківські операції щодо страхування валютних ризиків. Хеджування, валютні опціони, ф'ючерсні операції.

Тема 12. Умови платежу. Форми розрахунків

Форми платежу: готівка, авансовий, в кредит. Кредитні засоби платежу. Чеки, їх види, гарантії. Вексель: форма, акцепт, аваль. Банківський переказ. Види акредитивів, загальні положення щодо використання. Акредитив у розрахунках за експортні товари, акредитив у розрахунках по імпорту. Інкасо, документарне інкасо, чисте. Відкритий рахунок.

Тема 13. Організація і технологія міжнародних перевезень

Принципи управління комерційною діяльністю транспортних установ в Україні.

Транспортні умови комерційних контрактів. Фрахт та страхування міжнародних перевезень. Види міжнародних перевезень: морські, автомобільні, повітряні, залізничні. Організація та технологія міжнародних перевезень. Порядок заповнення міжнародної транспортної документації. Особливості транспортного обслуговування зовнішньоекономічних перевезень в Україні.

Порядок надання транспортно-експедиційних послуг підприємствам суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності. Методика визначення ціни за транспортне обслуговування.

Тема 14. Організація та функціонування підприємств з іноземним капіталом

Порядок створення змішаних підприємств “за” участю українського капіталу за кордоном, їх види, умови існування та ліквідування. Комерційна діяльність змішаних підприємств. Прибутки та оподаткування.

Умови та порядок створення підприємств за участю іноземних інвесторів в Україні. Організаційні аспекти діяльності спільних підприємств. Трансфертне ціноутворення в спільних підприємств. Утворення фондів і розподіл прибутків. Оподаткування. Перспективи розвитку спільних підприємств в Україні.

Тема 15. Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Державна політика в Україні щодо валютного регулювання. Принципи організації валютно-кредитного механізму зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Діяльність Укресімбанку. Валютні операції. Порядок придбання і використання валюти. Фінансова звітність резидентів. Порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті. Нормативна база щодо валютного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Система валютного контролю. Державні органи, що здійснюють валютний контроль, їх функції, обов'язки.

Тема 16. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності

Економічний аналіз у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Аналіз виконаних обов'язків щодо експортно-імпортних операцій. Аналіз динаміки обігу зовнішньоекономічної діяльності. Аналіз використаних коштів щодо здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Аналіз фінансових результатів і прибутку при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. Вплив окремих

напрямів зовнішньоекономічної діяльності підприємства на кінцеві результати його діяльності.

Тема 17. Економічна ефективність зовнішньоекономічної діяльності

Ефективність зовнішньоекономічної діяльності, її сутність, теоретичні аспекти визначення. Фактори, що впливають на ефективність окремих напрямів зовнішньоекономічної діяльності, їх кількісна оцінка. Показники ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства (показники ефективності експорту, імпорту та товарообмінних операцій). Методика розрахунків показників ефективності. Визначення ефективності зовнішньоторговельних контрактів. Оцінка економічної ефективності функціонування підприємств з іноземним капіталом. Можливості підвищення зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

2.3. МЕНЕДЖМЕНТ

Тема 1. Сутність, роль та методологічні основи менеджменту

Менеджмент як специфічна сфера людської діяльності. Сутність категорій “управління” та “менеджмент”. Управлінські відносини як предмет менеджменту. Менеджмент як система наукових знань. Менеджмент як мистецтво управління. Менеджери та підприємці - ключові фігури ринкової економіки. Спільне та відмінне між менеджером та підприємцем. Рівні управління, групи менеджерів. Сфери менеджменту: виробництво, фінанси, кадри, нововведення, облік, збут, зовнішньоекономічна діяльність. Існуючі парадигми менеджменту.

Методи досліджень: діалектичний, конкретно-історичний, системний підхід; моделювання: вербальне, фізичне, аналогове, математичне; науковий, експертний, соціологічні методи: анкетування, інтерв'ювання, тестування.

Тема 2. Закони, закономірності та принципи менеджменту

Закони та закономірності менеджменту: закон відповідності систем цілям; закон відповідності організації системи зовнішньому середовищу; закон інтеграції управління; закон економії часу; закон інерції систем; закон еластичності систем; закон безперервного удосконалення систем.

Сутність, природа та роль принципів менеджменту в досягненні мети організації. Класифікація принципів менеджменту. Принципи цілеспрямованості. Принцип ієрархічності. Принцип динамічної рівноваги. Принцип економічності управління. Принцип урахування інтересів. Взаємозв'язок між принципами менеджменту.

Тема 3. Історія розвитку менеджменту

Історія розвитку управлінської думки у світі та в Україні. Передумови виникнення науки управління. Класичні теорії менеджменту: школа наукового управління; класична (адміністративна) школа управління; школа людських

відносин; школа поведінських наук; емпірична школа, школа “соціальних систем”, нова школа. Характеристика інтегрованих підходів до управління: процесний підхід; системний підхід; ситуаційний підхід.

Вклад у розвиток управлінської науки зарубіжних та вітчизняних вчених.

Розвиток управлінської науки в Україні. Особливості формування сучасної моделі менеджменту в Україні.

Тема 4. Організації як об'єкти управління

Поняття організації. Ознаки організації. Внутрішнє середовище організації, взаємозв'язок внутрішніх змінних. Різновиди організацій: органістичні та механістичні, прості та складні, формальні та неформальні. Загальні риси організацій: ресурсний, вертикальний та горизонтальний поділ праці, залежність від зовнішнього оточення, об'єктивність управління, структуризація.

Організація як відкрита динамічна система: керуюча та керована підсистеми. Ефект синергії. Модель організації як відкритої системи: параметри “входу”, процес перетворення, параметри “виходу”.

Зовнішнє середовище організації: фактори прямої та непрямой дії. Загальні характеристики зовнішнього середовища: об'єктивність, взаємозв'язок факторів, складність, динамічність, невизначеність. Оцінка факторів зовнішнього середовища. Еволюція організації. Концепції життєвого циклу організації.

Культура організації. Типи організацій в Україні.

Тема 5. Функції та технологія менеджменту

Поняття функцій менеджменту. Функції менеджменту як види управлінської діяльності. Особливості формування функцій менеджменту. (Класифікація і характеристика функцій менеджменту. Загальні (основні), конкретні (спеціальні) функції менеджменту

Динамічний взаємозв'язок конкретних і загальних функцій. Механізм реалізації конкретних функцій менеджменту на засадах використання загальних.

Процес управління як сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих функцій, методів, управлінських рішень та інших категорій менеджменту.

Мета управлінського процесу, його учасники, предмет, засоби здійснення. Управлінський цикл. Управлінські процедури: цільовизначення, інформаційне забезпечення, аналітична діяльність, вибір варіанту дій, реалізація рішення, зворотній зв'язок. Особливості процесу управління: безперервність, нерівномірність, циклічність, послідовність, мінливість, стійкість.

Тема 6. Планування як загальна функція менеджменту

Сутність і зміст планування як функції менеджменту, його види та їхній взаємозв'язок.

Основні елементи системи планування. Етапи процесу планування: визначення місій та цілей; оцінка сильних і слабких боків організації; розроблення стратегії. Базові стратегії. Оперативне планування на засадах застосування адміністративних та економічних важелів. Тактика, політика, процедури, правила. Загальна характеристика бізнес-планування.

Поняття місії в управлінні та класифікація цілей організації. Ієрархічна підпорядкованість, субординація цілей організації. Традиційний процес постановки цілей. Концепція управління за цілями.

Тема 7. Організаційна діяльність як загальна функція менеджменту

Сутність організаційної діяльності та її місце в системі управління. Поняття та складові організаційної діяльності.

Повноваження, обов'язки, відповідальність. Процес делегування повноважень і відповідальності. Типи повноважень: лінійні, функціональні. Вертикальна та горизонтальна структуризація управління. Скалярний процес. Вертикальна координація: прямий контроль, стандартизація. Горизонтальна координація: взаємні комунікації, тимчасові робочі групи, комісії. Департаменталізація. Взаємодія та взаємовплив структур організації. Сутність організаційної структури управління та їх роль в досягненні мети. Елементи структури. Види організаційних структур управління. Лінійні та функціональні організаційні структури управління. Комбіновані організаційні структури управління. Єдиноначальність: поняття, сутність. Централізація і децентралізація.

Принципи побудови організаційних структур управління. Фактори, які впливають на формування організаційної структури. Критерії оцінки організаційної структури управління. Методи вибору організаційної структури управління. Проектування організаційних структур управління. Формування структурних елементів.

Тема 8. Мотивування як загальна функція менеджменту

Значення людського фактора в управлінні організацією. Психологічні та фізіологічні особливості працівника. Поняття мотивування. Принципи врахування інтересів у мотивації. Взаємозв'язок потреб, спонукань, цілей і заохочень працівника у процесі мотивації. Теорії і моделі процесів мотивування: змістовний і процесний підходи. Співставлення теорій мотивування. Засоби мотиваційного впливу. Стимулювання праці: цілі, принципи, види, форми.

Тема 9. Контролювання як загальна функція менеджменту

Поняття контролю та його місце в системі управління. Принципи і цілі функції контролювання. Етапи процесу контролювання: формування стандартів вимірювання, порівняння фактичного виконання зі стандартами, оцінка та регулювання. Модель процесу контролювання. Процес контролювання. Зворотній зв'язок при контролі. Види управлінського контролю.

Тема 10. Регулювання як загальна функція менеджменту

Поняття регулювання та його місце в системі управління. Види регулювання. Етапи процесу регулювання.

Тема 11. Методи менеджменту

Сутність та класифікація методів менеджменту. Методи менеджменту як сукупність способів впливу керуючої системи управління на керовану. Економічні методи менеджменту. Адміністративні методи менеджменту. Соціально-психологічні методи менеджменту. Методи менеджменту як результат виконання функцій менеджменту. Механізм взаємодії методів, принципів та функцій менеджменту.

Тема 12. Управлінські рішення

Сутність управлінських рішень. Управлінське рішення як результат управлінської діяльності. Класифікація управлінських рішень. Умови прийняття управлінських рішень. Фактори, що впливають на процес прийняття управлінських рішень. Моделі прийняття управлінських рішень. Взаємозалежність рішень. Підходи до прийняття рішень. Різновиди технологій прийняття рішень. Якість управлінських рішень.

Тема 13. Інформація і комунікації в менеджменті

Інформація, її види та роль в менеджменті. Носії інформації. Класифікація інформації. Вимоги, які сставляють до інформації.

Поняття і характеристика комунікацій. Різновиди “внутрішніх” та “зовнішніх” комунікацій. Перешкоди в комунікаціях. Зворотній зв’язок у процесі комунікації. Засоби комунікацій, їх переваги та недоліки.

Комунікаційний процес, елементи та етапи процесу. Моделі комунікаційного процесу. Організація комунікаційного процесу. Комунікаційні перешкоди та їх подолання.

Тема 14. Керівництво та лідерство

Поняття та загальна характеристика керівництва. Керівництво як об’єднувальна функція менеджменту. Основні фактори та визначальні аспекти керівництва. Основи керівництва: вплив, лідерство, влада. Адаптивне керівництво. Влада як елемент примушення. Форми впливу та влади. Теорії лідерства. Типологія лідерів. Поняття стилю керівництва та континууму стилів керівництва. Характеристика та класифікація стилів керівництва. Фактори та передумови формування стилів керівництва. Критерії оцінки стилю менеджера. Особливості національних систем керівництва.

Загальна характеристика моделі сучасного менеджера.

Тема 15. Відповідальність та етика у менеджменті

Сутність відповідальності та етики у менеджменті.

Зміст юридичної відповідальності: дотримання конкретних державних законодавчих актів, інструкцій, норм тощо. Соціальна відповідальність як добровільна реакція на соціальні проблеми суспільства з боку організації.

Перевага та недоліки соціальної відповідальності. Сутність та значення соціальної поведінки. Етична поведінка як сукупність вчинків та дій людей.

Причини неетичної поведінки. Заходи щодо забезпечення етичної поведінки.

Тема 16. Організаційні зміни та ефективність менеджменту ,

Сутність та основні параметри організаційних перетворень. Організаційні зміни та управління ними. Моделювання процесу організаційних перетворень. Опір змінам. Система подолання опору організаційних змін.

Сутність результативності та ефективності менеджменту. Економічна, організаційна та соціальна ефективність управління.

Показники економічної, організаційної та соціальної ефективності управління, їх склад і методи визначення.

Комплексний підхід до удосконалення управління організаціями.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акулов В.Б. Теория организации: учеб. пособие / В.Б. Акулов, М.Н. Рудаков. – Петрозаводск: ПетрГУ, 2002. – 192 с.
2. Алексеев И.С. Внешнеэкономическая деятельность / И.С. Алексеев. – М.; Дашков и К, 2009. – 304с.
3. Баринов В.А. Внешнеэкономическая деятельность / В.А. Баринов. – М.: Форум, 2009. – 192с.
4. Беляев А. А. Системология организации : учебник / А.А. Беляев, З.М. Коротков; под ред. З.М. Короткова. – М. : ИНФРА-М, 2000. – 182 с.
5. Бригхэм Ю.Ф. Финансовый менеджмент: пер. с англ. / Ю.Ф. Бригхэм, М.С. Эрхардт. - СПб.; М.; Нижний Новгород; Воронеж: Питер, 2007. - 959 с.
6. Георгіаді Н. Г. Основи зовнішньоекономічної діяльності: теоретичні основи і прикладні аспекти: навч.-метод, посіб. / П.Г. Георгіаді. – Л.: Інтеллект-Захід, 2006. – 260 с.
7. Гребельник О.П. Основи зовнішньоекономічної діяльності, підручник / О.П. Гребельник. вид. 3-тє перероб та допов. – Центр навч. літ., 2008. – 432с.
8. Довідник ЗЕДівця: 2-е видання, переробл. і доп. – Х.: Фактор, 2008. – 656 с.
9. Економіка деревообробних підприємств: навч. посібник / за заг. редакцією Г.С Шевченка. - 2-ге вид., допов. – Львів: Нац. лісотехн. ун-т України, 2010 р. – 376 с.: іл.
10. Економіка підприємства : підручник / [І.О. Чаюн, Г.М. Богославець, Л.Л. Стасюк та ін.]; за заг. ред. Н.М. Ушакової. - К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. - 569 с.
11. Економіка підприємства : підручник / за ред. А.В. Шегди. - К.: Знання, 2006. -615с.
12. Економіка та фінанси підприємства. Конспект лекцій // А.М. Вічевич, М.Е. Матвеев, О.В. Максимець. – Львів: НЛТУУ, 2006. – 262 с.
13. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навч. посіб. / М.І. Дідківський. – К.: Знання, 2006. – 462 с.
14. Зовнішньоекономічні операції і контракти: навч. посіб. / кол. авт. В.В. Козик, Л.А. Панкова, Я.С. Карп'як та ін. – К., 2004. – 608 с.

15. Крайник О.П. Економіка підприємства: Навч. посібник / О.П. Крайник, Є.С. Барвінська. – Львів: Національний університет “Львівська політехніка”, “Інтелект-Захід”, 2007. – 208 с.
16. Латфуллин Г.Р. Теория организации / Г.Р. Латфуллин, А.В. Райченко. – СПб.: Питер, 2004. – 395с.
17. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: Навч. посібник / В.О. Мец. – К.: Вища школа, 2003. – 280 с.
18. Мильнер Б.З. Теория организации: учебник / Б.З Мильнер. – М.: Инфра-М, 2009. – 864 с.
19. Михайлюк О. Як читати і аналізувати фінансову звітність / Михайлюк О. // Посібник для членів наглядових рад та керівників акціонерних товариств. – Київ: Міжнародна Фінансова Корпорація, 2005. – 107 с.
20. Мних Є.В. Економічний аналіз: Підручник / Є.В. Мних. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 412 с.
21. Монастирський Г.Л. Теорія організації : навч. посіб. / Г.Л, Монастирський. – К.: Знання, 2008. – 319с.
22. Пазуха М.Д. Зовнішньоекономічна діяльність (загальні положення) / М.Д. Пазуха. – К.: Центр навч. літ-ри, 2008, – 230 с.
23. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: Підручник / С.Ф. Покропивний, М.Г. Грещак, В.М. Колод. - вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.:КНЕУ, 2004. – 528с.
24. Радченко Я.В., Смирнов З.А. Теория организации. ГУ. – М.; ЗАО Финстатинформ, 2000. – 212с.
25. Ростовский Ю.М. Внешнеэкономическая деятельность / Ю.М. Ростовский, В.Ю. Гречков. – М.: Магистр, 2008. – 592 с.
26. Смирнов З.А. Теория организации. – М. : Инфра-М, 2003. – 248 с.
27. Смитиенко Б.М. Внешнеэкономическая деятельность: учебник / Б.М. Смитиенко, В.К. Поспелов. – 6-е изд. – М. : Academia, 2009. – 304 с.
28. Сміяна Л.С. Правові основи зовнішньоекономічної діяльності / Л.С. Сміяна. – К. : КНТ, 2008. – 416с.
29. Теория организации / Т.Ю. Приходько, В.И. Приходько. – СПб. : Питер, 2004. – 269 с.
30. Фінанси підприємств: Підручник / [Подерьогін А.М., Буряк Л.Д., Нам Г.Г., Павліковський А.М., Павловська О.В., Потій В. З., Куліш А.П., Терещенко О.О., Шульга Н.П., Булгакова С.А.] // Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А.М. Поддерьогін. 3-тє вид., перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2000. – 460 с.
31. Фінанси підприємства: підручник / Л.О. Лігоненко, Н.М. Гуляєва, Н.А. Гринюк та ін. - К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. - 491 с.
32. Фонотова О.В. Применение Инкотермс в международном и внутреннем торговом обороте / О.В. Фонотова. – М. : Зерцало, 2008.
33. Чаюн І. О. Планування виробничої програми та її ресурсне забезпечення / І. О. Чаюн, І. Ю. Бондар. – К. : КНТЕУ, 2011. – 126 с.
34. Шеремет А.Д. Теория экономического анализа: Учебник. – 2-ге изд., доп. – М: ИНФРА-М, 2005. – 366 с.